

чаршия, при всичко че на сѣщото мѣсто сега не се работятъ подобни занаяти ¹⁶⁴.

§ 34

Правно и социално положение на гражданитѣ.

Въ старата българска държава нѣмало свободни градове съ самостоятелно и независимо общинско самоуправление, каквито имало въ западна Европа; защото българското държавно устройство коренно се различавало отъ западно-европейското и защото, както ще видимъ на друго мѣсто, въ България не съществувалъ западниятъ феодализъмъ. Но въпрѣки това, старитѣ български граждани, поради начина на живота и защото се занимавали съ занаяти и търговия социално били поставени по-добрѣ отъ всички други себри. Българското и изобщо южно-словѣнското общество считало търговията и занаятитѣ за по-културно и по-благородно занятие отъ земледѣлието, и затова гражданитѣ, които обикновено били търговци и занаятчии, се ползували съ такива права и привилегии, съ каквито не се ползували другитѣ себри. За старитѣ български занаятчии, до колкото ни е извѣстно, се споменува само въ Орѣховския хрисовулъ, дѣто за тѣхъ се говори паралелно съ парицитѣ и отроцитѣ. Отъ това може да се заключи, че тѣзи три класи на старото българско население нѣмали съвсѣмъ еднакво социално положение. Въ сръбскитѣ пѣкъ хрисовули има по-положителни и по ясни извѣстия за южно-словѣнскитѣ занаятчии; но въ тѣхъ повече се говори за занаятчиитѣ, които били манастирски люде и които живѣли въ селата. Споредъ Свето-стефанския хрисовулъ занаятчиитѣ били обложени съ много по-малко повиности отъ другитѣ цър-

¹⁶⁴ Априловъ В. Болгарскія грамоты, 33.